

ADVIES Nr. 1.554

Zitting van dinsdag 2 mei 2006

Uitvoering van het Generatiepact - Ontwerpen van koninklijke besluiten betreffende het brugpensioen - Vervolg van het advies nr. 1.538 van 13 december 2005

x x x

2.162/5-1

ADVIES Nr. 1.554

Onderwerp : Uitvoering van het Generatiepact - Ontwerpen van koninklijke besluiten betreffende het brugpensioen - Vervolg van het advies nr. 1.538 van 13 december 2005

Bij brief van 9 november 2005 hebben de heren P. VANVELTHOVEN, minister van Werk, B. TOBBACK, minister van Pensioenen, en R. DEMOTTE, minister van Sociale Zaken, het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over een voorontwerp van wet en een aantal ontwerpen van koninklijk besluit ter uitvoering van het Generatiepact.

De Raad werd gevraagd om over voornoemde teksten in verschillende fasen advies uit te brengen.

In een eerste fase heeft hij zich uitgesproken over het voorontwerp van wet betreffende het Generatiepact (adviezen nrs. 1.534, 1.535 en 1.536 van respectievelijk 16, 18 en 30 november 2005).

In een tweede fase heeft de Raad advies uitgebracht over een aantal ontwerpen van koninklijk besluit waarvoor gevraagd werd op korte termijn advies uit te brengen (advies nr. 1.538 van 13 december 2005).

In een derde fase heeft de Raad zich in advies nr. 1.551 van 9 maart 2006 uitgesproken over de ontwerpen van koninklijk besluit betreffende de seniorvakantieuitkering en de start- en tutoraatsbonus.

In een vierde fase die nu voorligt, brengt de Raad advies uit over twee ontwerpen van koninklijk besluit betreffende het brugpensioen. Het eerste ontwerp zet vanaf 2007 de bestaande hoofdelijke bijdragen op het brugpensioen om in procentuele bijdragen die variëren naar gelang de leeftijd van de bruggepensioneerde. Het tweede ontwerp voorziet vanaf 1 januari 2008 in nieuwe regels voor het conventioneel brugpensioen.

Het Bureau heeft de bespreking van die laatste twee fasen toevertrouwd enerzijds aan een werkgroep ad hoc en anderzijds aan de commissies Sociale Zekerheid en Individuele Arbeidsverhoudingen.

Op verslag van die werkgroep en de commissie Sociale Zekerheid heeft de Raad op 2 mei 2006 het volgende advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. INLEIDING

Bij brief van 9 november 2005 hebben de heren P. VANVELTHOVEN, minister van Werk, B. TOBBACK, minister van Pensioenen, en R. DEMOTTE, minister van Sociale Zaken, het advies van de Nationale Arbeidsraad gevraagd over een voorontwerp van wet en een aantal ontwerpen van koninklijk besluit ter uitvoering van het Generatiepact.

De Raad werd gevraagd om over voornoemde teksten in verschillende fasen advies uit te brengen.

In een vierde fase die nu voorligt, spreekt de Raad zich uit over de volgende ontwerpen van koninklijk besluit :

- het ontwerp van koninklijk besluit houdende bepalingen inzake werkgeversbijdragen en inhoudingen in geval van conventioneel brugpensioen;

- het ontwerp van koninklijk besluit tot regeling van het conventioneel brugpensioen, in het kader van het Generatiepact.

Met andere woorden, het eerste ontwerp van koninklijk besluit zet vanaf 2007 de bestaande hoofdelijke bijdragen op het brugpensioen om in procentuele bijdragen die variëren naar gelang de leeftijd van de bruggepensioneerde en het tweede ontwerp voorziet vanaf 1 januari 2008 in nieuwe regels voor het conventioneel brugpensioen.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

1. Met betrekking tot het ontwerp van koninklijk besluit houdende bepalingen inzake werkgeversbijdragen en inhoudingen in geval van conventioneel brugpensioen
-

- a. Inhoud en draagwijdte

De Raad merkt op dat hij advies uitbrengt over een gecorrigeerde versie van genoemd ontwerp van koninklijk besluit. Die versie werd aangepast aan de opmerkingen van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) en werd op vraag van de commissie Individuele Arbeidsverhoudingen/Sociale Zekerheid bij e-mail van 25 januari 2006 aan de Raad overgemaakt.

Het aldus aan de Raad ter advies voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit geeft uitvoering aan de punten 53 en 58 van het Generatiepact.

In die optiek worden in genoemd ontwerp de bestaande hoofdelijke bijdragen op brugpensioen vanaf 2007 omgezet in procentuele bijdragen die variëren naar gelang de leeftijd van de bruggepensioneerde.

Daarnaast voorziet het ontwerp een vrijstelling van deze bijdragen wanneer de aanvullende vergoeding wordt doorbetaald bij werkhervatting bij een andere werkgever of tijdens werkhervattingen als zelfstandige. Voorwaarde is dat de doorbetaling van de aanvullende vergoeding verankerd ligt in de regeling die voorziet in de uitbetaling van de aanvullende vergoeding.

Voor de periode tot 31 december 2007 betekent dit dat de regeling niet expliciet mag vermelden dat de uitbetaling onderbroken wordt bij werkhervatting. Vanaf 1 januari 2008 betekent dit dat de regeling expliciet moet vermelden dat er wordt doorbetaald bij werkhervatting.

b. Opmerkingen

- 1) De Raad stelt vast dat in artikel 3 en 4 van het ontwerp van koninklijk besluit de werkgeversbijdragen worden uitgedrukt in een percentage van de aanvullende vergoeding, die variëren naargelang de leeftijd van de bruggepensioneerde. In de gecorrigeerde versie van het ontwerp worden tevens forfaitaire minimumbijdragen voorzien.

De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen stellen vast dat, op basis van de cijfers van de RVP, de invoering van de procentuele bijdragen in 2007 tot gevolg zou hebben dat er minder hoge werkgeversbijdragen moeten worden betaald op het brugpensioen.

Die leden betwijfelen of de maatregel tot doel heeft dat de ontvangsten van de RVP en de RSZ worden verminderd en zij dringen er dan ook op aan dat de ontvangsten van de RVP en de RSZ niet aan die anomalie worden gekoppeld.

De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen stellen vast dat de procentuele bijdragen uitgaan van een fictief gemiddelde dat werd berekend op basis van het totaal aantal uitbetaalde aanvullende vergoedingen. Bijgevolg menen zij dat er voor het geheel van de bijdragen geen noemenswaardige verschillen zullen optreden en delen zij die bezorgdheid niet.

- 2) De Raad constateert dat in artikel 5 van het ontwerp van koninklijk besluit een vrijstelling van genoemde bijdragen op brugpensioen wordt voorzien in geval van werkhervatting als zelfstandige of als loontrekkende bij een andere werkgever. Volgens artikel 7 van het ontwerp van koninklijk besluit wordt de aanvullende vergoeding tijdens een werkhervatting bij dezelfde werkgever beschouwd als loon.

De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen betreuren dat in artikel 7 van het ontwerp van koninklijk besluit een werkhervatting bij dezelfde werkgever mogelijk is als zelfstandige of als uitzendkracht weliswaar met hogere bijdragen en inhoudingen op de aanvullende vergoedingen. Dit zal ongetwijfeld aanleiding geven tot constructies mede gelet op het feit dat tot op heden geen sluitende wettelijke regeling is uitgewerkt om schijnzelfstandigheid tegen te gaan. Die leden zijn dan ook van oordeel dat de werkhervatting als zelfstandige of als uitzendkracht bij dezelfde werkgever of werkgever behorend tot dezelfde groep, niet toegelaten mag worden.

De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen menen evenwel dat het niet mag worden uitgesloten dat men als zelfstandige of als uitzendkracht het werk hervat bij dezelfde werkgever, maar zijn van oordeel dat de RVA in die gevallen moet toezien op mogelijke misbruiken.

Met betrekking tot de laatste alinea van artikel 5 van het ontwerp van koninklijk besluit, constateert de Raad dat vanaf 1 januari 2008 de vrijstelling van de bijdragen bij werkhervatting pas wordt verleend wanneer de regeling brugpensioen expliciet vermeldt dat er wordt doorbetaald bij werkhervatting.

De Raad zal een expliciete vermelding van die doorbetaling in de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 17 overwegen. Dit zou inhouden dat werknemers en werkgevers die onder het toepassingsgebied van die collectieve arbeidsovereenkomst vallen op die bepaling een beroep kunnen doen, hetzij voor de doorbetaling van de aanvullende vergoeding tijdens de werkhervatting hetzij voor de vrijstelling van de werkgeversbijdragen tijdens die werkhervatting.

- 3) De Raad stelt vast dat artikel 8 van het ontwerp van koninklijk besluit bepaalt dat de werkgever steeds verplicht is persoonlijk de werkgeversbijdragen te betalen, zelfs in de gevallen waarin een Fonds voor bestaanszekerheid de aanvullende vergoeding geheel of gedeeltelijk betaalt.

De Raad onderschrijft de doelstelling van deze maatregel, namelijk werkgevers responsabiliseren voor de brugpensioenen die zij toekennen. Hij heeft echter vastgesteld dat die regel op 1 januari 2007 zal worden toegepast op alle brugpensioenen.

Met betrekking tot de reeds toegekende brugpensioenen, meent hij evenwel dat die regel gedane afspraken, zoals bepaalde solidariteitstoezeggingen op sectorniveau, op de helling zet met als gevolg dat werkgevers plots zullen worden geconfronteerd met onvoorziene bijkomende kosten.

Gelet hierop, is hij dan ook van mening dat aan die bepaling geen terugwerkende kracht mag worden verleend en dat de teksten in die zin zouden worden aangepast.

- 4) De Raad constateert tenslotte dat door het ontwerp van koninklijk besluit werk wordt gemaakt van de centralisering van de geld- en informatiestromen met betrekking tot de bijdragen en inhoudingen op brugpensioen.

In dit kader herinnert hij aan zijn adviezen nr. 1.368 van 19 september 2001 en 1.414 van 10 juli 2002 waarin hij zich uitdrukkelijk heeft uitgesproken voor de piste waarbij alle inhoudingen en bijdragen zouden worden gecentraliseerd bij de RSZ. Hij dringt er dan ook op aan dat de nodige stappen zouden worden ondernomen met het oog op het operationeel maken van voormelde piste. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met de aanpassingen die moeten doorgevoerd worden bij de betrokken actoren, zoals de Fondsen voor Bestaanszekerheid.

2. Met betrekking tot het ontwerp van koninklijk besluit tot regeling van het conventioneel brugpensioen, in het kader van het Generatiepact
-

- a. Inhoud en draagwijdte

De Raad merkt eerst op dat hij zich uitspreekt over een verbeterde versie van het voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit, die hij op 25 januari jl. per e-mail heeft ontvangen.

In het ontwerp van koninklijk besluit werden immers een aantal technische aanpassingen aangebracht in het licht van de opmerkingen van de RVA.

De Raad constateert vervolgens dat het voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit uitvoering geeft aan de punten 54 en 55 van het Generatiepact.

Het genoemde ontwerp van koninklijk besluit voorziet vanaf 1 januari 2008 in nieuwe regels inzake conventioneel brugpensioen en vervangt de huidige regelgeving die is opgenomen in het koninklijk besluit van 7 december 1992 betreffende de toekenning van werkloosheidsuitkeringen in geval van conventioneel brugpensioen.

De brugpensioenleeftijd wordt vanaf 2008 vastgesteld op 60 jaar en het aantal dienstjaren als loontrekkende werknemer wordt geleidelijk opgetrokken.

Afwijkingen blijven mogelijk voor de bouwsector, de zware beroepen (waarvoor de lijst nog moet worden opgesteld), de nachtarbeid en de lange loopbanen.

b. Opmerkingen

De Raad heeft het voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit grondig onderzocht en formuleert daarover een aantal opmerkingen.

- 1) De Raad wijst erop dat artikel 3 van het ontwerp van koninklijk besluit voorziet in uitzonderingen op de algemene regeling van het conventioneel brugpensioen wat de leeftijds- en anciënniteitsvoorwaarden voor het brugpensioen betreft en dat in de eerste paragraaf, alinea 3 is bepaald dat de sociale partners om de twee jaar in het centraal akkoord de voorwaarden en nadere regels vastleggen voor de verlenging van de afwijkende regelingen via collectieve arbeidsovereenkomsten.

De Raad stelt vast dat de Nederlandse tekst van artikel 3, §1, 3e alinea van het ontwerp verschilt van de Franse tekst in de mate dat de Nederlandse tekst stelt dat de collectieve arbeidsovereenkomst moet afgesloten worden in toepassing van en conform de modaliteiten vastgelegd in een tweemaaljaarlijks interprofessioneel overleg tussen de sociale partners, terwijl de Franse tekst het heeft over "un accord interprofessionnel conclu tous les deux ans entre les partenaires sociaux". De Nederlandse tekst laat aan de sociale partners de ruimte om tot een overeenstemming te komen hetzij in het tweemaaljaarlijks interprofessioneel akkoord, hetzij in de schoot van de Nationale Arbeidsraad.

De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen, wijzen erop dat het begrip "interprofessioneel overleg" juridisch niet bestaat en dat een dergelijke bepaling bijgevolg juridisch geen enkele zin heeft.

Om zo'n bepaling wel zin te doen hebben en rechtszekerheid te scheppen voor de betrokken sectoren, moet worden verwezen naar een juridisch instrument dat in ons rechtstelsel voorhanden is en dus juridisch bestaat : een collectieve arbeidsovereenkomst gesloten in de Nationale Arbeidsraad. Dit instrument is gemeenzaam bekend en stelt enkel de interprofessionele sociale partners in staat om in de bedoelde verlenging te voorzien. Op die manier wordt zeer getrouw uitvoering gegeven aan maatregel 55 van het Generatiepact, waarin uitdrukkelijk werd bepaald dat enkel de onderhandelaren van een interprofessioneel akkoord – dus de sociale partners vertegenwoordigd in de Raad – in een dergelijke verlenging kunnen voorzien.

De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen, stellen dan ook voor om dit in artikel 3, §1, 3e alinea van het ontwerp te verduidelijken en deze bepaling aan te passen als volgt :

"In afwijking van artikel 2, § 2, eerste lid moet de collectieve arbeidsovereenkomst die dit stelsel voorziet, gesloten worden in toepassing van en conform de modaliteiten en de voorwaarden vastgelegd in een tweejaarlijkse collectieve arbeidsovereenkomst, gesloten in de Nationale Arbeidsraad."

Een dergelijke formulering laat trouwens toe, zelfs bij afwezigheid van een interprofessioneel akkoord, toch de verlenging voor twee jaar voor de betrokken sectoren mogelijk te maken indien de sociale partners vertegenwoordigd in de Raad dit wensen.

De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen, constateren dat punt 55 van het Generatiepact als volgt luidt : "De bestaande specifieke regeling (56 jaar) voor arbeidsongeschikte bouwvakkers en nachtarbeid (en ploegenarbeid met nachtarbeid) blijft gelden. Deze regelingen kunnen bij de IPA-onderhandelingen telkens opnieuw voor 2 jaar worden verlengd."

Die leden wijzen op het verschil tussen de Franse en de Nederlandse versie van de tekst van artikel 3, § 1, 3e lid van het ontwerp van koninklijk besluit, zoals hierboven in het standpunt van de Raad is aangegeven.

De Franse tekst van artikel 3, § 1, 3e lid is als volgt geformuleerd : "Par dérogation à l'article 2, § 2, alinéa 1er, la convention collective de travail qui prévoit ce régime doit être conclue en application et en conformité avec les modalités et les conditions fixées dans l'accord interprofessionnel conclu tous les deux ans entre les partenaires sociaux." De Nederlandse tekst luidt echter als volgt : "In afwijking van artikel 2, § 2, eerste lid moet de collectieve arbeidsovereenkomst die dit stelsel voorziet, gesloten worden in toepassing van en conform de modaliteiten en de voorwaarden vastgelegd in een tweejaarlijks interprofessioneel overleg tussen de sociale partners."

De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen, herinneren eraan dat uit een onderzoek van de mechanismen voor de uitvoering van de vroegere centrale akkoorden, duidelijk blijkt dat wat het brugpensioen betreft, de verlenging van de regelingen als bedoeld in punt 55 van het Generatiepact, traditioneel voortvloeit uit de opeenvolgende centrale akkoorden maar gebaseerd is op door de regering voorgestelde wetten¹.

Dat mechanisme heeft tot nog toe geen problemen met zich meegebracht en niets wijst erop dat dit in de toekomst anders zal zijn.

De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen, geven dan ook de voorkeur aan de Nederlandse tekst van het ontwerp van koninklijk besluit omdat hij beter beantwoordt aan de realiteit van het Belgische model van centraal overleg. Zij stellen voor de Franse tekst als volgt aan te passen : "Par dérogation à l'article 2, § 2, alinéa 1er, la convention collective de travail qui prévoit ce régime doit être conclue en application et en conformité avec les modalités et les conditions fixées par une concertation interprofessionnelle menée tous les deux ans entre les partenaires sociaux."

- 2) De Raad constateert dat artikel 4 van het ontwerp van koninklijk besluit bepaalt wat moet worden verstaan onder beroepsverleden en de periodes vaststelt die worden gelijkgesteld met arbeidsdagen voor de berekening van het beroepsverleden dat in de verschillende brugpensioenregelingen wordt vereist.

¹ Zo werd het centraal akkoord 1999-2000 geconcretiseerd door de wet van 26.03.1999, het centraal akkoord 2001-2002 door de wet van 10.08.2001, het centraal akkoord 2003-2004 door de wet van 01.04.2003. Zelfs het ontwerp van centraal akkoord 2005-2006 ging in die richting : " De sociale partners en de federale regering zullen in het voorjaar van 2005 de eindeloopbaanregeling voor de nachtarbeiders en bouwvakkers actualiseren in functie van de conclusies van de eindeloopbaanconferentie, met het oog op een inwerkingtreden vanaf 1 januari 2007."

Hij wijst er in dat verband op dat de sociale partners gesprekken voeren over de inhoud van dat artikel van het ontwerp van koninklijk besluit.

Om rekening te houden met het resultaat van die onderhandelingen moet volgens de Raad het gedeelte van het ontwerp van koninklijk besluit, dat artikel 4 omvat, worden opgenomen in een afzonderlijk koninklijk besluit dat niettemin op hetzelfde ogenblik als alle andere bepalingen in werking zou kunnen treden.

- 3) De Raad merkt op dat hoofdstuk 4 van het ontwerp van koninklijk besluit (artikelen 5 tot 11) handelt over de verplichting voor de werkgever om de bruggepensioneerde werknemer te vervangen en de termijnen en nadere regels van die vervanging vaststelt.

Hij wijst in dat verband op de wijzigingen in de bepalingen van artikel 7 van het ontwerp van koninklijk besluit ten opzichte van de regeling waarin het voornoemde koninklijk besluit van 7 december 1992 voorziet. Een eerste wijziging is een algemeen verbod om een bruggepensioneerde werknemer te vervangen door een werknemer met een startbaanovereenkomst, een uitzendkracht of een werknemer in een programma voor wedertewerking bedoeld in artikel 6, § 1, IX van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Een tweede wijziging maakt de vervanging door een uitzendkracht toch mogelijk, op voorwaarde dat de uitzendkracht in de betrokken onderneming of een onderneming van de groep waartoe ze behoort, tewerkgesteld was in de loop van de zes maanden die zijn indienstneming voorafgaan.

De Raad merkt op dat het Generatiepact de regelgeving over het conventioneel brugpensioen met betrekking tot de vervanging van de bruggepensioneerde werknemer niet heeft gewijzigd en dat er dan ook geen wijzigingen in aangebracht mogen worden.

- 4) De Raad constateert dat artikel 15, a) van het ontwerp van koninklijk besluit, dat bepaalt wat onder onderneming in herstructurering moet worden verstaan, het geval opneemt van een collectief ontslag dat betrekking heeft op minstens 30 procent van het aantal tewerkgestelde werknemers, in navolging van artikel 12 quater van het ontwerp van koninklijk besluit tot invoering van een afdeling III bis in het voornoemde koninklijk besluit van 7 december 1992.

Hij herhaalt in dat verband de opmerking die hij in advies nr. 1.538 van 13 december 2005 heeft geformuleerd over artikel 12 quater.

De situatie die in dat artikel wordt vermeld en die is opgenomen in artikel 15, a) van het voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit komt niet voor in het Generatiepact.

De Raad begrijpt dan ook niet wat de draagwijdte ervan is en vindt bijgevolg dat artikel 15, a) van het ontwerp van koninklijk besluit een exacte weergave moet zijn van de oorspronkelijke bepaling van artikel 9 van het koninklijk besluit van 7 december 1992.

De Secretaris,

De Voorzitter,

P.-P. Maeter

P. Windey